

1. ΘΕΜΑ

Εστίαση

2. ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ

Εμένα ξέρει ο Γιάννης

Εσύ να του το πεις.

Το Γιάννη είδαμε χτες, όχι τον Κώστα.

Σήμερα έρχεται, όχι αύριο.

3. ΕΠΙΠΕΔΟ-ΒΑΘΜΟΣ ΔΥΣΚΟΛΙΑΣ

Από Α ΚΕΓ, 1 ΕΚΠΑ

4. ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΗ ΓΝΩΣΗ

Απλή σύνταξη και πληροφοριακή δομή της πρότασης

Σειρά των όρων της πρότασης

Βασικά επιτονικά σχήματα

5. ΠΙΘΑΝΑ ΛΑΘΗ

(α) Αδυναμία αναγνώρισης των συντακτικών και πληροφοριακών σχέσεων μεταξύ των όρων της πρότασης.

(β) Παραγωγή συντακτικά ορθών δομών σε ακατάλληλα όμως περιβάλλοντα από την άποψη της πληροφοριακής δομής

6. ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ

Ως εστία ορίζουμε το σημαντικότερο τμήμα της νέας πληροφορίας που δίνει μια πρόταση. Στην απλούστερη περίπτωση, το τμήμα αυτό εμφανίζεται στο τέλος της πρότασης και είναι τονισμένο σε σχέση με όλα τα υπόλοιπα συστατικά, για να τονίσουμε ότι αποτελεί τον πυρήνα της νέας πληροφορίας:

- *Τι θέλει ο Γιάννης;*
- *(Ο Γιάννης) θέλει να φύγει.*
- *(Ο Γιάννης) θέλει ένα βιβλίο.*

Οποιοδήποτε όμως συστατικό της πρότασης, σε οποιαδήποτε θέση, είναι δυνατό να αποτελέσει την εστία εφόσον μπορεί να φέρει εμφατικό τόνο (επομένως εξαιρούνται οι ασθενείς τύποι της προσωπικής αντωνυμίας, τα τροπικά – αλλά όχι τα αρνητικά – μόρια κ.ο.κ.) και εφόσον υπάρχει πραγματολογικός λόγος για να το κάνουμε:

- Αυτός έφυγε, όχι ο άλλος.*
- Θέλω να το πεις στο Γιάννη, όχι σ' όλο τον κόσμο.*
- Ποιον πείραζε; Εμένα πείραζε.*

Δεν είναι δυνατό να φέρει εμφατικό τόνο και να αποτελεί εστία μια ονοματική φράση που συναναφέρεται με ασθενή τύπο της προσωπικής αντωνυμίας. Με άλλα λόγια, η εστίαση μιας ονοματικής φράσης απαγορεύει τον κλιτικό διπλασιασμό (βλ. σχετικό δελτίο):

- Ένα βιβλίο θέλει ο Γιάννης.*
- *Ένα βιβλίο το θέλει ο Γιάννης.*

Εμφατικό τόνο φέρουν κανονικά οι ισχυροί τύποι της προσωπικής αντωνυμίας, ιδιαίτερα όταν εμφανίζονται σε θέση υποκειμένου, σε ονομαστική:

Να το δώσεις σ' εμένα.

Εγώ θα σου πω τι έγινε.

7. ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ

Ήδη από τα πρώιμα επίπεδα οι μαθητές θα παρατηρήσουν ότι κάποιοι όροι της πρότασης φέρουν εμφατικό τόνο. Ανάλογα με τα χαρακτηριστικά τους (ηλικία, γνωσιακό επίπεδο κτλ.) ο διδάσκων πρέπει να είναι σε θέση να εξηγήσει τις πραγματολογικές πληροφορίες που κωδικοποιεί αυτός ο τόνος, αναδεικνύοντας τις διαφορές των εμφατικών από τις μη εμφατικές δομές. Αντίστοιχα, θα πρέπει να μπορεί να παρουσιάσει με κατάλληλα παραδείγματα (π.χ. απλών ερωτήσεων και απαντήσεων, όπως στα παραδείγματα παραπάνω) τη διαφοροποίηση της πραγματολογικής καταλληλότητας σύμφωνα με την πληροφοριακή δομή – π.χ. τη διαφορά της πρότασης *θα σου πω τι έγινε* από την πρόταση *εγώ θα σου πω τι έγινε*.

Στη συνέχεια, η λειτουργία της έμφασης μπορεί να παρουσιαστεί πιο συστηματικά σε σχέση με τη διάκριση μεταξύ της παρουσίας / απουσίας υποκειμένου και, προφανέστερα, μεταξύ της επιλογής ασθενούς ή ισχυρού τύπου της προσωπικής αντωνυμίας (βλ. σχετικά δελτία).

8. ΣΥΝΔΕΣΗ ΜΕ ΣΥΝΑΦΗ ΘΕΜΑΤΑ

AT49: Η σειρά των όρων και η λειτουργική προοπτική της πρότασης

AT50: Θεματοποίηση

AT42: Κλιτικός διπλασιασμός

AT31: Εκτόπιση με κλιτικό

AT43: Ελλείπον υποκείμενο

AT32: Ισχυρές προσωπικές αντωνυμίες

AT41: Συνδυασμός δύο ασθενών προσωπικών αντωνυμιών ως προσδιορισμών του ίδιου ρήματος

9. ΠΑΡΑΠΟΜΠΕΣ ΣΕ ΥΛΙΚΟ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

Γλωσσικές Ασκήσεις: